

4

וגפ"ז בכלי שנעמא ביר"ט ליכא לאקשויי שמא יעצורנו כיון שכל הכלים
 שנעמא משריו"ט אין מעצילין ביר"ט וכ"ע מטהרין עלמן וכליהן
 קודם יו"ט. ואם אירע טומאה לכלים ביר"ט דאין אלא ליחיד שפיר
 מעצילין ביר"ט ולא גזרינן שמא יעצורנו ד"א דחב"ר מדבר ל"י כיון שאין
 הרבים טרודין היום בעצילת כלים ודמיה למילה. ומש"ס פריך גנזור
 יו"ט אטו עריו"ט. ובעיו"ט אם יעצורנו יהיו הכל טרודין ואיכא גזירה ודו"ק:
עוד הקשה בש"ט שמה בזה דפריך גבי מדלין בדלי טמא והוא
 טהור ואם אית' גנזור דלמא אתי להטביר ד"א ע"ש. וגרסא לפענ"ד
 פריך בדל"י גופה גנזור דלמא אתי להטביר ד"א ע"ש. וגרסא לפענ"ד
 ליישב דחב"ר בש"ט אור"ח סימן שכ"ג פסק בכלים שראוי לדלות בהם
 מים רשאי לשאוב בהם מים והוא טהור. וכחז מנן אברהם בשם
 תש"ץ בקלף דאין לו לבדק על הטבילה דנראה כמתקן ע"ש. ולכאורה
 דין זה תמוה דהכי שריין ליה לכתחלה להטביל בלא ברכה הא תנן
 שומע ואינו מדבר לא יתרום וכן ערום משום דאין יכול לבדק אלמא
 לכתחלה אסור לעשות כל שאינו יכול לבדק. וליכא למימר דשבת כיון
 דלאו זמן טבילה לאו בכלל זמנו על הטבילה הוא. דהא פשיטא דאסור
 לו להשתמש בלא טבילה אפי' בשבת. ועיקר ברכה זמנו על הטבילה
 היינו כמה שאסור לנו להשתמש בלא טבילה וכמו ברכה השמיטה
 דהכונה שאסור לאכול בלא שמיטה. והנה בתשו' מיימוני להל' אישות
 סימן י"ח גבי ברכה חתנים דבשי עשרה ודעתו דאם לא אפשר
 בעשרה לא מעבד וע"ש שבת ז"ל ובשם מקום לא מצינו ברכות
 מעכבות את המזות וכי ס"ד אם אין במדינה עשרה לא תנשא משום
 דברכת חתנים בעשרה ע"ש. וכן כתב מהר"א סי' ק"מ והב"י
 באה"ע סי' ס"ה כתב עלה דאין דבריו גרואין דמה טענה היא זו דאין
 ה"ב ב"ו. ואין זה אלא כמכירת הדבר בעלמא ע"ש. וכיון דחזוין דמזות פרו
 ורבו דהיא מזוהר רבה כמ"ס תוס' ב"ב (דף י"ו) ע"ש ואפ"ה הברכות מעכבות
 אותה וכשאין עשרה במדינה לבדק ברכה חתנים היא נדחית. כ"ש
 טבילה כלים בשבת דכיון דאין אפשר לבדק ודאי דאין רשאי לטבול. ואפי'
 לדעת תשו' מיימוני ומהר"א דהיכא דלא אפשר אין הברכה מעכבות המזוה
 היינו דוקא בשמאין וכמ"ס הב"ח ס"ד דאטו הברכות שהן מדרבנן יבטלו
 מזוה פרו ורבו דמדאורייתא ע"ש. אבל הכא בעצילת כלים מזוה דאין
 רשאי לעשות מזוה טבילה בלא ברכה ואסור להשתמש בכלים בלא טבילה:
ורבן נראה לענ"ד דהך דינא דכלים שראויין לדלות בהם מים
 הוא מדברי הרשב"א בספרו שו"ת הקדוש. ויוליך לה מהא
 דמדלין בדלי טמא ע"ש. והך דמדלין בדלי טמא והוא טהור נראה
 דהכונה היא רק לדלות מים וממילא הוא טהור בעלייתו מן המים
 משום דטבילה אין לריך כונה אלא דס"ד כיון שהכלי נטהר ע"ז זה
 לא יורדינו לתוך המים קמ"ל. דמדלין בדלי טמא דבריו והוא טהור
 ממילא. אבל הוא אינו מכוין כלל למזוה טבילה רק לדלות בהם מים
 וה"ה שאר כלים הראויים לשאוב בהם מים רשאי לשאוב בהן מים
 דברכן ואפ"ש שנקטר ממילא. ומש"ס א"ל לבדק כיון דשיקרי כוונה
 לשאוב מים ואינו מכוין לטבילה אלא דממילא מיטער דטבילה א"ל
 כונה ואין הברכה מעכב. אבל לשום מזוה טבילה אסור לכיון דאסור
 לטבול בשבת. רק כוונה לשאיבת מים בעלמא וממילא טהור הכלי
 דלחולין לא צ"י כונה בעצילה. וכיון דלא איכוין לטבילה גם הברכה
 אינה מעכבת. משא"כ בתורם ערום דמכוין למזוה תרומה לריך
 לבדק לפני' וכשאין יכול לבדק אינו רשאי לעשות המזוה בלא ברכה.
 אבל הכא בדלי טמא בלאו הכי אין לו לכיון לטביל דאסור לטבול בשבת ופ"כ
 אינו מכוין אלא לשאיבה בעלמא אין כאן ברכה ומ"מ ממילא טהור הכלי
 דא"ל כונה לטבילה לחולין. וזה נכון. ודו"ק. והשתא שפיר יחא דמקשה
 ואם אי' דלמא אתי לאטבולי בעיני' ולא מקשה דלמא אתי להטבירי כמ"ס
 טה"ק בש"מ משום דכיון דאין רשאי לכיון לשום טבילה אלא לשאיבה בעלמא
 אי"כ תו ליכא למגור שמא יעצורנו דדוקא היכא דהול לבדק מזוה גזרינן
 הך גזירה משא"כ דלא מכוין למזוה אינו בזה וליכא גזירה. ולכך פריך
 דלמא אתי לאטבולי בעיני' ר"ל שיתכוין לטבילה מזוה ואז איכא גזירה. ודו"ק:
איברא בעיקרא דדינא שבת מצינן שאין לו לבדק על טבילה
 כלים משום דכל שמברך נראה כמתקן בלי קשה לי טובא בזה
 דק"ל אשה נדה מובלת בשבת. ואחריון בש"ס בעמא דאדם נראה
 כמיקר ולא כמתקן גברא וא"כ היאך תברך אשה נדה הטובלת בשבת
 כיון דבש"ס אמרינן דאדם נמי הו' מתקן אלא משום דנראה כמיקר
 שרי ואם מברך הרי נראה כמתקן. ואפי' למ"ד טבילה בזמנה מזוה
 אסור

מגילה ולולב וז"ל ואני תמה עליו וכי מאן פליג אהך גזירה דרבה
 דגזרינן שמא יעצורנו כו' וע"כ הני אמוראי דיהבי טעמא אחרינא
 לטבילת כלים בשבת מודו דליכא למיגור משום הך דרבה ולאסופי
 אטעמא דידר' קאתו. עוד אני אומר אפי' דבולב וסופר אית' לה
 גזירה דרבה שאני הסם שהם דבר' של מזוה וחובה עליו לעשות
 והילכך איכא למיגור טפי שמא ילך אלא בקי כו' מתוך שהוא בזה
 לזאת י"ח כדאמר רפ"ק דר"ה הכל חייבין בתקיעת סופר כו' והיינו
 טעמא דסופר והיינו טעמא דמגילה וע"ש באורך שהעלה בפלפולו
 העולם דרבה הוא דס"ל דגזרינן שמא יעצורנו ד"א אפי' שלא במקום מזוה
 אבל איך אמוראי ס"ל דוקא במקום מזוה הוא דבהול דגזרינן שמא יעצורנו
 אבל שלא במקום מזוה לא. ולפיכך יהי טעם אחר לטבילת כלים וע"ש:
אבנא בש"ט מקובלת מצוה דרבה דאמר שמא יעצורנו
 ז"ל דכיון שהוא בזה לקיים המזוה דמבילת כלים ברגל
 מזוה היא איכא למיחש וע"ש. וכן מצוה בפי' המשיניות להר"ט
 ברטנורא שכתב ז"ל חל להיות אחר השבת משום דחייבין ברגל לטהר
 אדם וכלים ע"ש. הרי דטהרת כלים ברגל חייב כמו אדם עצמו וע"ש.
 וכן נראה הדבר מוכרח מעלמא דגם רבה לא ס"ל דגזרינן שמא
 יעצורנו אלא היכא דהול לבדק מזוה דאי כשברת השאגת ארי' דרבה
 ס"ל אפי' שלא לזורק מזוה גזרינן טעמא ברה"י שמא יעצורנו ד"א
 ברה"י אי"כ תקשי מ"ס טבילה כלים דגזר בכל מטלטלין לגזר לאסור כל
 החפשים בטלטול משום גזירה דשמא יעצורנו כו' אלא ודאי דהך גזירה אליבא
 דר"ב לא שייכא אלא היכא דהול לבדק מזוה שהוא מובנה עליו:
ועיין עוד שם בש"ט שכתב בזה דפריך הש"ס גנזור השקא אטו
 הסבלה וז"ל וא"ת ובהשקא גופה לימא גנזור השקא שמא
 יעצורנו ד"א ברה"י. ויש מפרשים דלא גזרינן אלא בדבר מזוה
 מתוך שהוא בזה עליה איכא למיחש והיינו בהטבילת כלים שפריך כל
 יום ויום לרגל ומזוה עליו לטהרן אבל במים שמאין אין מזוה בעטרתן
 אלא שישפספס ויטול מים אחרים וכן בולד הטומאה לא גזרינן משום
 דלא תמירא ל"י כל כך ואינו בזה עליה וזכור הוא. עכ"ל:
והנה מ"ס בש"ט דבולד הטומאה לא שייך למגור שמא יעצורנו
 משום דלא תמירא ליה ואינו בזה משמע מדבריו דדוקא
 במזוה דאורייתא בזה הוא אבל בדברכן אינו בזה וזכור הוא. וקשה
 לי דהא מגילה דברכן הוא ואמר רבם במגילה (דף כ"ט) טעמא דאין קורא
 בשבת משום שמא יעצורנו. ואי"כ תו ליכא למימר טעמא דבולד הטומאה לא
 גזרינן שמא יעצורנו דאין בזה כיון דאפילו בדברכן בזה הוא לרבה:
ובמגילה שם אחר רב יוסף טעמא דמגילה אינה נקראת
 בשבת משום שפיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה.
 ולכאורה תקשי הא גבי סופר ולולב ליכא טעמא אחרינא וע"כ אנו
 לריכין לטעמא דרבה ואי"כ למה ל"י לרב יוסף במגילה טעם אחר. וע"ש
 בתוס' שהרגישו בזה. ולפ"מ אפשר לומר דרב יוסף ס"ל דבדברכן
 אינו בזה וליכא למיחש שמא יעצורנו ודוקא בשופר ולולב דהוי
 מדאורייתא עכ"פ ביום ראשון מש"ס אסור גם ביר"ט שני. משא"כ
 מגילה דליכא דאורייתא כלל. לכן קאמר רב יוסף טעמא אחרינא
 למקרא מגילה. אבל רבה ע"כ ס"ל דאפילו בדברכן נמי בזה הוא ולכן
 גם במקרא מגילה שייך האי טעמא. ולפ"ז הדרא קושיא הש"ס
 לדוכתה אמאי לא פריך הש"ס בולד הטומאה גנזור שמא יעצורנו ד"א
 ברה"י. ולפינו יתיישב בעזה"י. וע"ש עוד בש"ט שהקשה בזה
 דפריך נעמא ביר"ט מעצילין אותו ביר"ט ואם איתא גנזור יו"ט אטו עריו"ט.
 תיפוק ל"י ביר"ט גופי' גנזור שמא יעצורנו ע"ש. וגרסא לענ"ד לפ"מ
 הר"ן פ' לולב וערבה הא דמילה דוחה שבת ולא דחיק מזוה משום
 גזירה דרבה שמא יעצור הסבין ד' אמות ברה"י או התינוק. וכחז
 שם משום דשופר לולב ומגילה הכל חייבין בה והכל טרודין ולא
 חד לחב"ר. אבל מילה דאלל יחיד הוא מדבר ל"י חב"ר. והואה גמי
 נהי דאין הכל טרודין כהואה טרודין מיהא בערב פסח במזוה פסח
 ע"ש. ואי"כ הא דאמר רבה טעמא דטבילת כלים משום שמא יעצורנו
 היינו משום דבעצילת כלים נמי הכל חייבין והכל טרודין לטהר עלמן
 וכליהן וגם מדבר חד לחב"ר ומש"ס בחל להיות אחר השבת מעצילין
 הכל לפני השבת. ואפשר לכיון בזה מאמר הגמ' דקאמר דכ"ע מיהא
 טבילת כלים בשבת לא מ"ס אחר רבה גזירה שמא יעצורנו ד' אמות
 ברה"י ר"ל דכל הטובל אין להם להטביל כלים בשבת משום דכיון
 דכ"ע טרודין בם לא מדבר חד לחב"ר ואפי' להטביר ד"א ברה"י.